

آشنایی با یادمان‌های راهیان نور

یادمان شلمچه - ۱

منطقه مرزی شلمچه در منتهی‌الیه غرب خرمشهر واقع شده است و نزدیک‌ترین نقطه مرزی به بصره می‌باشد. شلمچه یکی از محورهای هجوم دشمن در ۵۹/۶/۲۱ به خرمشهر بود. در عملیات بیت‌المقدس اگر چه خرمشهر آزاد شد ولی با توجه به اهمیت نظام شلمچه، دشمن به سختی از آن دفاع کرد و آن را در اشغال خود نگه داشت و پس از آن، موانع، استحکامات و رده‌های دفاعی متعددی در این منطقه ایجاد کرد. رزمندگان اسلام با اجرای عملیات کربلای ۵ در دی ماه ۱۳۶۵، این مواضع را در هم شکستند و شلمچه را آزاد کردند که به پاس رشادت و شهادت رزمندگان اسلام بنای یادبودی در این منطقه ایجاد شده است. هر چند در پایان جنگ بار دیگر این منطقه را دشمن تصرف کرد اما این شهدا و ایثارگران بودند که سرزمین شلمچه را باز ستاندند، تا جای قدم‌های علی‌بن موسی‌الرضا علیه‌السلام در هنگام ورود به ایران همچنان زیارتگاه باشد.

یادمان طلائیه - ۲

حدود ۴۵ کیلومتری جاده اهواز- خرمشهر سه راهی طلائیه قرار گرفته است یک جاده فرعی به سمت غرب و تا نزدیکی مزر ایران و عراق شما را به پاشگاه طلائیه می‌رساند که این نقطه تا شعاع چند کیلومتری منطقه طلائیه نامیده می‌شود. طلائیه یکی از محورهای مهم عملیاتی خیبر و بدر بوده است که بعد از دفاع مقدس مقری برای جستجوی پیکر مطهر شهدا در این منطقه دایر شد، در یکی از این حسینیه ابوالفضل(ع) بنا شده که به عنوان یادمان شهدای این منطقه اکنون میزبان زائران کربلای طلائیه می‌باشد.

یادمان دهلاویه - ۳

روستایی در غرب سوسنگرد که در جریان هجوم دشمن، پس از ۱۰ روز دفاع سرسختانه در تاریخ ۵۹/۷/۲۴ اشغال شد. در طی عملیات‌های رزمندگان، ستاد جنگ‌های نامنظم به فرماندهی شهید مصطفی چمران تلاش‌هایی برای آزادی مناطق اشغال شده انجام دادند و سرانجام در تاریخ ۶۰/۶/۲۷ در عملیاتی به نام آیت‌الله مدنی (اولین شهید محراب در تبریز) دهلاویه آزاد شد.

در نزدیکی این روستا یادمانی واقع شده که محل شهادت دکتر چمران (وزیر دفاع و نماینده مجلس) به همراه تنی چند از هم‌زمانش می‌باشد. هر چند زیارت قبور خواهران معصومی که به صورت جمعی مدفون این سرزمین شدند نیز خالی از لطف نیست.

یادمان هویزه - ۴

شهر هویزه در ۱۰ کیلومتری جنوب غربی سوسنگرد، مرکز یکی از بخش‌های دشت آزادگان است. دشمن در آغاز جنگ با اشغال شمال و شرق هویزه، عملاً آن را محاصره کرد. در عملیات هویزه در ۵۹/۱۰/۱۵ رزمندگان از این منطقه نفوذ کردند و به محل استقرار دشمن در جنوب کرخه هجوم بردند و ۸۰۰ نیروی عراقی را اسیر کردند که این تعداد تا آن روز جنگ، بی‌سابقه بود.

اما با شروع پاتک‌های دشمن، نیروهای خط مقدم عملیات که گروهی از پاسداران هویزه، حمیدیه و اهواز و گروهی از دانشجویان پیرو خط امام بودند در محاصره قرار گرفتند و تعدادی از آنان از جمله سید حسین علم‌الهدی فرمانده سپاه هویزه به شهادت رسیدند.

در طی عملیات بیت‌المقدس در اردیبهشت ۱۳۶۱ منطقه هویزه با رمز یا علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام آزاد شد و پیکر عزیز این شهدا در مکانی که امروز به عنوان یادمان شهدای هویزه میزبان زائرین می‌باشد کشف شد.

یادمان فتح‌المبین - ۵

در اولین روزهای جنگ، دشمن تا پشت رودخانه کرخه جلو آمد و در حاشیه کرخه که مشرف به شهر شوش و جاده اندیمشک اهواز بود مستقر شد. حضور رزمندگان اسلام در این جبهه، با شکل‌گیری خط دفاعی و اجرای عملیاتی تحت عنوان امام مهدی علیه‌السلام در سال ۱۳۶۰، مقدمه اجرای عملیات فتح‌المبین شد. در جریان این عملیات تعدادی از نیروهای اسلام که قصد رخنه به سنگرهای دشمن در شیارهای المهدی، شیخی و شلیکا را داشتند با سنگرهای کمین دشمن درگیر شدند که منجر به شهادت تعدادی از رزمندگان شد. مزار شهدای گمنام عملیات فتح‌المبین و سنگرها و شیارهای به جای مانده آن زمان بیانگر حماسه‌ای است که شیرمردان الهی در آن جا خلق کردند.

فکه - ۶

این منطقه در شمال غرب استان خوزستان قرار گرفته است. فکه از شمال به منطقه چنانه، از غرب به خط مرزی و از جنوب به تنگه چزابه و بستان محدود می‌شود.

منطقه فکه رملی و سرزمین شن‌های روان است. دشمن بعد از اشغال منطقه در آن، ۱۶ رده موانع در مقابل رزمندگان اسلام ایجاد کرده بود. در عملیات و الفجر مقدماتی رزمندگان پس از نبردی سخت در محاصره دشمن افتادند و عده‌ای از نیروها نیز مجبور به عقب‌نشینی شدند. این منطقه مزین به خون شهدای عملیات‌های والفجر مقدماتی، والفجر یک و سرداران شهید همچون حسن باقری، مجید بقایی و سید شهیدان اهل قلم سید مرتضی آوینی و همچنین شهدای بزرگوار تفحص می‌باشد.

تنگه چزابه - ۷

تنگه مهم چزابه در شمال غربی شهرستان و در مسیر جاده‌ای که از مرز به طرف بستان کشیده شده بین تپه‌های رملی و هورالهوریه قرار دارد. دو جاده نظامی در دو سوی آن قرار دارد، جاده‌ای در خاک ایران که چزابه را به

فکه متصل می‌کند و جاده دیگری که به شهر العماره عراق متصل می‌شود، دهانه این تنگه ۱/۵ کیلومتر می‌باشد و لذا از جنبه نظامی بسیار مهم و استراتژیک است. تنگه چزابه یکی از ۵ معبر اصلی هجوم ارتش عراق در ابتدای جنگ به خوزستان بود که در عملیات طریق القدس با رمز مقدس یا حسین بن علی علیه‌السلام در آذر ماه ۱۳۶۱ آزاد شد.

اروندکنار -۸

یکی از بخش‌های شبه جزیره آبادان است که در ۴۸ کیلومتری جنوب شرق آبادان و در انتهای جاده آبادان اروندکنار واقع شده است. این منطقه شاهد یکی از موفق‌ترین و بزرگترین نبردهای دوران دفاع مقدس می‌باشد.

در عملیات والفجر ۸ غواصان خطشکن شبانه از اروندرود گذشته، خط دشمن را شکسته و موفق به آزاد سازی منطقه فاو شدند این عملیات ضربه مهلکی بر ارتش بعث عراق وارد کرد.

پاسگاه زید -۹

وقتی در جاده اهواز خرمشهر از ایستگاه حسینی به سمت غرب (جاده شهید کاظمی) برویم پس از طی مسافتی به مزار تعدادی از شهدای گمنام عملیات رمضان می‌رسیم، منطقه زید و ایستگاه حسینی از محورهای مهم هجوم دشمن به خوزستان بود که عراق از این طریق به جاده اهواز- خرمشهر دست یافت. این منطقه یکی از محورهای مهم عملیات‌های بزرگی مانند بیت‌المقدس و کربلا ۴ و ۵ بوده است.

پادگان دو کوهه -۱۰

این پادگان در فاصله ۷ کیلومتری شمال شهر اندیمشک و ۱۶۰ کیلومتری شهر اهواز قرار دارد. این پادگان در دوران دفاع مقدس در منطقه جنوب به عنوان مهمترین پایگاه آماده سازی رزمندگان اسلام به شما می‌رفت.

دو کوهه، عقبه عملیات فتح‌المبین بود و در طول دوران دفاع مقدس میزبان نیروها از لشگرهای متفاوت و بالاخص لشگر حضرت رسول(ص) از تهران

بود.

این مکان محل استقرار سرداران شهید چون احمد متوسلیان، ابراهیم همت، رضا چراغی، عباس کریمی، دستواره، محسن وزوایی، سعید مهتدی و سعید سلیمانی و بسیاری از رزمندگان اسلام بوده است.

پادگان گلف (منتظران شهادت) - ۱۱

ستاد عملیات جنوب یا پایگاه منتظران شهادت در اهواز، در دوران دفاع مقدس به عنوان مرکز فرماندهی جنگ، محورهای عملیاتی خوزستان را اداره می‌کرد.

این ستاد در سال ۱۳۵۹ فعال شد تشکیل اتاق جنگ و فعال شدن اطلاعات و عملیات، اعزام نیرو تشکیل واحدهای جنگ و حضور مسئولین نظام از مشخصات اصلی پادگان منتظران شهادت (گلف) بوده است. گلف تا پایان جنگ به عنوان پایگاه فرماندهی و هدایت جنگ مورد استفاده قرار می‌گرفت.

مسجد جامع خرمشهر - ۱۲

مسجد جامع خرمشهر که سمبل مقاومت خرمشهر شناخته می‌شود در طول ۲۴ روز مقاومت، مرکز فرماندهی و ستاد نیروهای مردمی بود، و همه هماهنگی‌ها از جمله تبادل اخبار، تجهیز، تسلیح و آموزش رزمندگان، مداوای اورژانسی مجروحین و نگهداری موقت شهدا، همگی در مسجد

جامع صورت می‌پذیرفت. در عین حال سایر مساجد و حسینیه‌های شهر نیز پایگاه‌های فرعی بودند که از مسجد جامع هدایت می‌شدند. مسجد جامع به زعم آنکه از آغاز جنگ در زیر آتش موثر دشمن قرار داشت و از ۵۹/۱/۲۴ چندین بار در آستانه سقوط قرار گرفت اما تا آخرین روز، مقاوم باقی ماند و حتی پس از سقوط پل خرمشهر که تنها راه ارتباطی به خرمشهر بود مامن و پناه نیروهایی بود که هنوز در شهر باقی مانده بودند اما آنگاه که آخرین مدافعان به آب زدند و از کارون گذشتند مسجد جامع نیز خاموش شد تا در سوم خرداد ۱۳۶۱ شاهد اشک شوق و شادی توأم با سجده شکر رزمندگان اسلام شود آنجا که امام فرمود خرمشهر را خدا آزاد کرد.

خرمشهر - ۱۳

این شهر مهم استراتژیک مرزی ۶۵۰۰ کیلومتر مربع مساحت دارد. خرمشهر از شمال به اهواز، از شرق به بندر ماهشهر، از جنوب به آبادان و از غرب به مرز ایران و عراق محدود است و در زمان وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ حدود ۲۲۰ هزار نفر جمعیت داشت.

خرمشهر در طول تاریخ خود ۴ بار اشغال شد که ۲ بار آن با اتکاء به بیگانگان و یا در برابر واگذاری بخشی از سرزمین ایران به وطن بازگشت اما در آخرین بار، بدون پشتیبانی بیگانگان و بدون واگذاری حتی یک وجب از خاک کشورمان به مام میهن بازگشت. خرمشهر از بعد از ظهر ۵۹/۶/۲۱ زیر آتش سنگین ارتش عراق قرار گرفت. یگان‌های دشمن در این منطقه تهاجم خود را از ۳ محور آغاز کردند

از جنوب ایستگاه حسینیه برای بستن جاده اهواز- خرمشهر و از سمت شمال و غرب خرمشهر برای دستیابی به دروازه شهر موسوم به پلیس راه دشمن با اجرای آتش سنگین و هجوم قوای رزهی به سمت خرمشهر و محاصره آن طرح‌ریزی کرده بود که هماهنگ با برنامه اشغال سه روزه استان خوزستان، خرمشهر را نیز به اشغال درآورد ولی با مقاومت حماسی مدافعان خرمشهر نه تنها دشمن در اشغال خوزستان ناکام ماند بلکه با تحمل خسارات و تلفات بسیار، بعد از ۲۴ روز جنگ و گریز تنها توانست بخش غربی خرمشهر را تصرف کند. برای آزادسازی منطقه وسیع جنوب غربی اهواز، عملیات بیت‌المقدس از ۶۱/۱۲/۱۰ آغاز شد که نهایتاً در مرحله چهارم عملیات و در تاریخ ۶۱/۲/۲ خرمشهر آزاد گردید

در روزهای پایانی جنگ و پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از طرف ایران، ارتش عراق که هیچ‌گاه دست از خوی تجاوزکارانه خود برنداشته بود با تعدادی از لشگرهای خود در ۶۷/۶/۲۱ طی تهاجمی دیگر خود را به جاده اهواز- خرمشهر رساند و ۳۰ کیلومتر از این جاده را اشغال کرد. در حالی که خرمشهر در خطر محاصره و اشغال مجدد قرار گرفته بود با پیام هشدار دهنده امام خمینی (ره) و یا حضور سپاه و انبوه نیروهای بسیجی و مردمی در این منطقه، طی ۳ روز درگیری و مقاومت، دشمن عقب رانده شد و حتی فرماندهان برای حمله مجدد و آزادسازی بصره نیز اعلام آمادگی کردند که حضرت امام فرمودند ما بر پیمانی که بسته‌ایم استواریم.